

ELS POEMES DE COMBAT DE "LA TERRA ENCESA" DE JOAN ALFONS MARÍ

Antoni Lluís Trobat

La màxima La poesia és revolucionària és la que millor definiria el poemari "La terra encesa" (Documenta Balear, 2009), la primera obra publicada de l'activista polític i cultural Joan Alfons Marí i Torres. Amb aquest poemari l'autor recupera un llegat històric de la poesia catalana, la tradició de fer del vers una arma de compromís i de lluita que, certament, no és gaire habitual dins el ric panorama poètic de casa nostra, però que precisament quan ens ha arribat, darre-rament, ha estat de Mallorca, i en les veus de Joan Alfons Marí i del també poeta, i activista social i polític, Tomeu Martí. Les seves són veus que s'assemblen. Estils directes, forts, descarnats, un punt insolents, un punt batalladorament incisius, un punt salvatges, un molt rebels. I no és d'estranyar que la biografia, que la trajectòria vital de Joan Alfons Marí ens indiqui la seva naixença a Palma l'any 1963 i el seu compromís, des de ben jove, amb la militància a l'esquerra nacionalista i als moviments socials i polítics que defensen una Mallorca i uns Països Catalans lliures i justos.

Llegir els poemes de "La terra encesa" és viatjar per aquests gairebé trenta anys de militància des de la base. Del compromís coratjós, i sacrificat, del lluitador que, molt sovint des de l'elegància de la discreció –un valor importantíssim en aquest país nostre de capitans sense soldats– pot veure's representat en els

versos de l'autor. Persones normals. Herois del combat quotidià que són, amb la seva existència i la seva feina diària, els artífexs (ells i no pas els acadèmics, els intel·lectuals de saló i de míting de balconada) dels grans processos de canvi, de les transformacions –o de les resistències, depenent del període històric– que ajuden a bastir una humanitat millor.

Autèntics revolucionaris com en Jaume Serra i Obrador (1922-1998), la persona a qui està dedicat aquest poemari i l'ombra del qual plana a cada mot, a cada lletra, a cada so. Un mallorquí rebel compromès amb el seu temps. Republicà, antifeixista, nacionalista i comunista. Que visqué, essent tan sols un adolescent idealista, la salvatge repressió del calorós estiu del 36 (*No us bull la sang / quan avui, dir la veritat / encara ofèn els botxins?*). Visqué l'exili a l'Alger i a França i després retornà a Mallorca on s'incorporà activament a la resistència i a la militància política des de la humilitat del militant suposadament anònim. El seu exemple cívic i humà, profundament patriòtic, el convertí en el veritable fil conductor que fonia en un puny les noves fornades de patriotes, amb la generació esqueixada d'abans de la guerra. Jaume Serra marcà un jove Joan Alfons Marí i tots els que el conegueren. Jaume Serra ens deixà l'any 1998, només un grapat de mesos abans que les Illes Balears

visquessin la que probablement seria la primera experiència de govern progressista de la seva història. Per justícia, per tant, em consta que "La terra encesa" havia d'estar dedicat a ell i amb ell, als milers d'homes i dones que, al llarg de la història, feren de l'espera en un futur millor tota una arma contra els tirans i l'opressió (*Esperar i esperar, saber esperar... / tenir la paciència de l'estàtua / que s'ho mira tot, però no es mou – Esperar i esperar, saber esperar... / que els silencis parlin... / i a respondre com cal.*).

Llegir el poemari que tendreu a les mans és un viatge pels pensaments i les reflexions que fructifiquen al llarg d'anys de lluita. Un viatge ple de sensacions de tot tipus, molt sovint amargues, però que ens deixa albirar, a la fi, una porta oberta a l'esperança. Així, a la primera part, titulada pròpiament "La terra encesa", d'un regust èpic i d'essència medieval –no debades, i per ventura, connectat amb el naixement de Mallorca com a país català el segle XIII i el final de la Majurka islàmica– fa cavalcar el lector sobre els lloms de la guerra per guanyar la vida, la llibertat i la nació. Angoixa i patiment s'hibriden amb el coratge i la voluntat de ser, i de llegar, sobretot de llegar, en un quòrum potent però amb un balanç difícil i que ens recorda (tornant al militant contemporani, reflex de les lluites socials mallorquines del darrer quart de segle) que, a moments,

hom defalleix, malgrat saber que cal no parar el combat fins a la victòria final.

La segona part, de nom "Passadís d'ombres" més reflexiva, igualment engolidora, memòria viva del combatent que, talment com un "voyeur" de la post-modernitat i l'inconformisme, intenta travessar el desert de la millor forma per arribar als desitjats oasis de llibertat; incorpora una crida, directa, expressa, a la revolta, a plantar cara sense eufemismes (*Seré l'espina de la rosa / seré trinxera, seré llosa.*). Amb influències musicals evidents de Frank Zappa a l'Elèctrica Dharma; i dels Doors a punk-rock britànic, i amb una

estilística heterodoxa que no dubta a conjujar Joan Brossa, Pere Quart, Estellés o Vinyoli. Una heterodòxia, tanmateix, dels purs, com Andreu Vidal, que també esdevé present en aquest poemari. Un altre heroi –potser víctima també– del seu temps. Vidal, ens deixà molt aviat, als 39 anys, i també l'any 1998, com en Jaume Serra.

El convit està, doncs, servit. "La terra encesa" és un conjunt de poemes de batalla per a cridar, mastegar, tronar, estimar, regalar. Poemes fets de ràbia i de convicció; d'experiència i de rauxa; de decepcions i d'alegria. D'AMOR a totes les causes justes. Poemes en què Joan Alfons

Marí recull l'herència insurrecte de 700 anys de lluites als Països Catalans i arreu del món. Segur que els agermanats mallorquins i valencians, els segadors principatins i els partisans de l'Europa dels anys quaranta; els revolucionaris francesos del XVIII i els dels pobles sotmesos als tsars l'any 1917; els irlandesos de Connolly a la Revolta de Pasqua i els maquis de la postguerra incivil, tots ells, en la seva mesura, trobarien el seu esperit rebel i transformador reflectit. Els poemes de "La terra encesa" fan la seva funció: desperten, deixondeixen i ens preparen. Perquè, i aquest és el missatge últim, d'aquest poemari, el nostre poble se'n sortirà. □

